

Sygn. akt: I C 103/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 listopada 2022 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie, I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	sędzia Tomasz Cichocki
-----------------	------------------------

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 18 listopada 2022r. w O.,

w trybie art. 15 z.zs² ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem (...)19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 2095 z późn. zm.),

sprawy z powództwa Ł. P., A. P. (1), B. P. i P. P.

przeciwko Bankowi (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w G.

o ustalenie i zapłatę,

I. ustala nieistnienie pomiędzy stronami stosunku prawnego umowy kredytu nr (...) z dnia (...). zawartej przez powodów Ł. P., A. P. (1), B. P. i P. P. z (...) Bankiem Spółką Akcyjną z siedzibą w G., a łączącej powodów z pozwanym;

II. zasądza od pozwanego Banku (...) S.A. z siedzibą w G. na rzecz powodów Ł. P. i A. P. (1):

- kwotę 59.264,35 (pięćdziesiąt dziewięć tysięcy dwieście sześćdziesiąt cztery i 35/100) złotych z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od kwoty 22.512,70 (dwadzieścia dwa tysiące pięćset dwanaście i 70/100) złotych od dnia 11.11.2020r. do dnia zapłaty i od kwoty 36.751,65 (trzydzieści sześć tysięcy siedemset pięćdziesiąt jeden i 65/100) złotych od dnia 02.09.2022r. do dnia zapłaty,

- kwotę 22.189,47 (dwadzieścia dwa tysiące sto osiemdziesiąt dziewięć i 47/100) CHF (franków szwajcarskich) z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia 02.03.2021r. do dnia zapłaty;

III. zasądza od pozwanego na rzecz powodów tytułem zwrotu kosztów procesu kwotę 13.228,38 (trzynaście tysięcy dwieście dwadzieścia osiem i 38/100) złotych z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie za czas od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty, w tym kwotę 10.868,00 (dziesięć tysięcy osiemset sześćdziesiąt osiem) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt I C 103/21

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 25 stycznia 2021 r. (data nadania) skierowanym przeciwko Bankowi (...) S.A. z siedzibą w G. powodowie Ł. P., A. P. (1), B. P. i P. P. wnieśli o:

1. ustalenie nieistnienia pomiędzy stronami stosunku prawnego kredytu wynikającego z umowy kredytu nr (...) z dnia (...);

2. zasądzenie od strony pozwanej na rzecz powodów Ł. P. i A. P. (1) łącznie kwoty 22.512,70 zł oraz kwoty 22.189,47 CHF tytułem bezpodstawnego wzbogacenia pozwanego w związku z nieważnością zawartej przez strony umowy kredytu i pobraniem świadczeń nienależnych w okresie od 28.01.2011 r. do 23.09.2020 r. wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi:

a) co do kwoty 22.512,70 zł od dnia 11.11.2020 r. do dnia zapłaty,

b) co do kwoty 22.189,47 CHF od dnia następującego po dniu doręczenia odpisu pozwu stronie pozwanej do dnia zapłaty;

ewentualnie, w przypadku uznania przez Sąd umowy zawartej przez strony za zgodną z prawem i mogącą dalej obowiązywać w kształcie pozbawionym zapisów abuzywnych, wniosli o:

3. zasądzenie od strony pozwanej na rzecz powodów Ł. P. i A. P. (1) łącznie kwoty 7.433,64 zł oraz kwoty 22.189,47 CHF tytułem bezpodstawnego wzbogacenia pozwanego w związku z pobraniem środków tytułem spłaty kredytu w zawyżonej wysokości w okresie od 28.01.2011 r. do 23.09.2020 r. wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi:

a) co do kwoty 7.433,64 zł od dnia 11.11.2020 r. do dnia zapłaty,

b) co do kwoty 22.189,47 CHF od dnia następującego po dniu doręczenia odpisu pozwu stronie pozwanej do dnia zapłaty;

W zakresie żądania zwrotu kosztów postępowania wniosli o:

4. zasądzenie od strony pozwanej na rzecz strony powodowej zwrotu kosztów procesu według norm przepisanych w tym:

a) opłat skarbowych od pełnomocnictw,

b) kosztów zastępstwa procesowego w wysokości dwukrotności minimalnej wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia prawomocności wyroku do dnia zapłaty.

Pismem z dnia 17 sierpnia 2022 r. (data nadania) powodowie rozszerzyli powództwo zgodnie z którym wniosli o:

1. zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów Ł. P. i A. P. (1) łącznie kwoty 59.264,35 zł oraz kwoty 22.189,47 CHF tytułem bezpodstawnego wzbogacenia pozwanego w związku z nieważnością zawartej przez strony umowy kredytu o numerze (...) z dnia (...) r. i pobraniem świadczeń nienależnych w okresie od 08.01.2007 r. do 23.09.2020 r. wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi:

a) co do kwoty 22.512,70 zł od dnia 11.11.2020 r. do dnia zapłaty,

b) co do kwoty 36.751,65 zł od dnia następującego po dniu doręczenia odpisu niniejszego pisma pozwanemu do dnia zapłaty,

c) co do kwoty 22.189,47 CHF od dnia następującego po dniu doręczenia odpisu pozwu stronie pozwanej do dnia zapłaty,

2. ustalenie nieistnienia pomiędzy stronami stosunku prawnego umowy kredytu hipotecznego w związku z nieważnością umowy kredytu hipotecznego nr (...) z dnia (...) r. pomiędzy powodami a pozwanym,

ewentualnie, w przypadku uznania przez Sąd umowy zawartej przez strony za zgodną z prawem i mogącą dalej obowiązywać w kształcie pozbawionym zapisów abuzywnych, wnieśli o:

3. zasądzenie od pozwanego łącznie na rzecz powodów Ł. P. i A. P. (1) kwoty 22.189,47 CHF tytułem bezpodstawnego wzbogacenia pozwanego w związku z pobraniem środków tytułem spłaty kredytu w zawyżonej wysokości w okresie od 28.01.2011 r. do 23.09.2020 r. wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi:

a) co do kwoty 7.433,64 zł od dnia 11.11.2020 r. do dnia zapłaty,

b) co do kwoty 22.189,47 CHF od dnia następującego po dniu doręczenia odpisu pozwu stronie pozwanej do dnia zapłaty,

nadto strona powodowa podtrzymała pozostałe żądania i wnioski zawarte w pozwie z dnia 25.01.2021 roku wraz z zawartą tam argumentacją prawną, aktualne również dla powództwa w kształcie nadanym niniejszym rozszerzeniem.

W uzasadnieniu podali, że istotą sporu pomiędzy stronami pozostaje sporna kwestia oceny zgodności z prawem powstałego pomiędzy stronami stosunku prawnego oraz ocena treści postanowień zawartych w § 1 ust. 1, § 7 ust. 2, § 10 ust. 8, § 17 Umowy kredytu nr (...) z dnia (...) r. - dotyczących wprowadzenia klauzuli indeksującej świadczeń stron dwoma miernikami wartości określanymi dowolnie przez pozwanego.

W ocenie strony powodowej umowa winna zostać oceniona jako bezwzględnie nieważna w świetle obowiązujących przepisów prawa już na etapie oceny prawnej jej brzmienia przed dokonaniem kontroli incydentalnej kwestionowanych postanowień. Kwestionowane postanowienia stanowią w świetle przepisów prawa postanowienia abuzywne, zmierzające do zaburzenia równowagi kontraktowej, na wyłączną korzyść pozwanego. Podnoszą, iż naruszają one dobre obyczaje oraz prowadzą do powstania znaczącej nierównowagi praw i obowiązków ze szkodą dla konsumenta, a w konsekwencji są bezskuteczne.

Natomiast bezskuteczność kwestionowanych postanowień prowadzi do nieważności całej umowy. Powodowie wskazują, że w przypadku uznania przez Sąd roszczenia ewentualnego kwestionowane postanowienia powinny zostać uznane za bezskuteczne w świetle treści art. 385¹ § 1 k.c., zaś umowa uznana za dalej obowiązującą w treści pozbawionej kwestionowanych postanowień zgodnie z treścią art. 385¹ § 2 k.c. Natomiast zwrotu świadczenia nienależnego z roszczenia ewentualnego strona powodowa domaga się na podstawie art. 405 k.c. w zw. Z art. 410 k.c.

(pozew k. 4-16v.)

Pozwany Bank (...) S.A. z siedzibą w G. wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powodów solidarnie na jego rzecz zwrotu kosztów procesu.

Pozwany przyznał, że strony zawarły umowę o kredyt nr (...) dnia (...), a pozwany jest następcą prawnym (...) Bank S.A. z siedzibą w G..

Dalej pozwany zakwestionował roszczenie powodów co do zasady jak i co do wysokości, w szczególności kwestionując załączone do pozwu wyliczenia własne powodów. W ocenie pozwanego kwestionowane klauzule są w pełni skuteczne, a zawarta przez strony Umowa kredytu ważna. Pozwany wskazuje, iż w przypadku uznania przez Sąd za niewiążące jakichkolwiek zapisów umowy kredytu, ich miejsce powinny zająć reguły wynikające z przepisów dyspozytywnych i ustalonych zwyczajów. Pozwany zarzuca powodom brak interesu prawnego w żądaniu ustalenia nieistnienia stosunku prawnego pomiędzy stronami.

W szczególności pozwany zaprzeczył, aby:

a) umowa kredytu była sprzeczna z jakąkolwiek ustawą, zasadami współżycia społecznego lub naturą stosunku prawnego albo w inny sposób naruszała zasadę swobody umów,

- b) w toku wykonywania umowy kredytu Bank pobrał od powodów jakiegokolwiek świadczenia nienależne lub, że w okresie wykonywania umowy kredytu po stronie powoda powstała jakakolwiek nadpłata z tytułu kwot uiszczonych tytułem spłaty rat kredytu,
- c) powodowie świadczyli jakiegokolwiek świadczenia nienależne na rzecz Banku,
- d) powodowie nie zostali należycie poinformowani o prawach i obowiązkach wynikających z umowy oraz o ryzykach związanych z zaciągnięciem kredytu indeksowanego do waluty obcej,
- e) powodowie wnioskował o udzielenie kredytu w walucie PLN,
- f) powodom przedstawiono wyłącznie oferty kredytu indeksowanego do CHF,
- g) powodowie nie mieli możliwości podjęcia próby negocjacji z Bankiem, co do treści umowy kredytu i jej warunków,
- h) ostateczny kształt zawartej umowy kredytu nie był wynikiem wyborów powodów i indywidualnych uzgodnień stron,
- i) zawarta przez strony umowa nie miała walutowego charakteru, a CHF stanowił jedynie miernik wartości a nie wyrażał kwoty udzielonego kredytu,
- j) Bank wymusił na powodach zawarcie umowy kredyt, tudzież wyboru określonego rodzaju kredytu,
- k) Bank udzielił powodom jakichkolwiek zapewnień, że kurs CHF jest walutą stabilną,
- l) Bank nie ponosił ryzyka kursowego,
- m) kredyt powodów był kredytem złotówkowym,
- n) brak było podstaw do zastosowania dwóch różnych kursów do rozliczania wypłaty i spłaty kredytu oraz, że Bank nie wyjaśnił powodom, że stosuje dwa różne kursy do rozliczania umowy,
- o) Bank ustalał kursy o nieweryfikowalne kryteria,
- p) sposób ustalania kursów przez pozwanego doprowadził do znaczącego wzrostu zadłużenia powodów,
- q) umowa kredytu godziła w równowagę kontraktową stron.

Ponadto pozwany podniósł zarzut przedawnienia roszczeń powodów, wskazując na to, że co do roszczenia w dacie wytoczenia powództwa upłynął już 10-letni termin przedawnienia.

(odpowiedz na pozew: 57-120)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Pozwany Bank (...) S.A. z siedzibą w G. jest następcą prawnym (...) Bank S.A. z siedzibą w G..

(bezsporne)

W dniu (...) powodowie Ł. P., A. P. (1), B. P. i P. P. złożyli w (...) Bank S.A. z siedzibą w G. wniosek o udzielenie kredytu hipotecznego w wysokości 130.000,00 zł. We wniosku wskazano, że kredyt ma być udzielony w PLN indeksowany kursem CHF. Kredyt miał być przeznaczony na zakup nieruchomości na rynku wtórnym. Wraz ze złożeniem wniosku o udzielenie kredytu hipotecznego powodowie złożyli oświadczenie o przedstawieniu im kredytu hipotecznego w G. M. Banku w złotych polskich oraz, że wybrali kredyt

w walucie obcej będąc uprzednio poinformowanym o ryzykach związanych z zaciągnięciem kredytu hipotecznego w walucie obcej. Ponadto powodowie oświadczyli, że zostali poinformowani o ryzyku stopy procentowej w przypadku kredytów o zmiennej stopie procentowej.

(dowód: wnioski o udzielenie kredytu hipotecznego k. 152-159, oświadczenia k. 163-166, zawiadomienie dotyczące prawa odstąpienia od umowy k. 167)

W dniu (...). powodowie jako konsumenci zawarli z (...) Bank S.A. z siedzibą w G. umowę kredytu nr (...).

(dowód: bezsporne, umowa kredytu k. 24-29v. i k. 168-179)

Zgodnie z § 1 ust. 1 umowy bank udzielił powodom kredytu w kwocie 134.106,00 zł indeksowanego kursem CHF. W umowie wskazano, że w dniu wypłaty saldo jest wyrażone w walucie, do której indeksowany jest kredyt według kursu kupna waluty do której indeksowany jest kredyt, podanego w tabeli kursów kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez (...) Bank S.A., opisanej szczegółowo w § 17, następnie saldo walutowe przeliczane jest dziennie na złote polskie według kursu sprzedaży waluty do której indeksowany jest kredyt, podanego w tabeli kursów kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez (...) Bank S.A., opisanej szczegółowo w § 17.

Kredyt udzielony powodom przeznaczony był na pokrycie części kosztów zakupu nieruchomości mieszkalnej opisanej szczegółowo w § 3 ust. 1 umowy (§ 1 ust. 2 umowy).

Splata kredytu wraz z odsetkami miała nastąpić w 300 równych miesięcznych ratach kapitałowo-odsetkowych, nie później niż w tym samym dniu kalendarzowym każdego miesiąca, w którym nastąpiła wypłata kredytu. (§ 1 ust 5 i § 10 ust. 1 umowy).

Oprocentowanie kredytu, zgodnie z § 8 ust. 1 umowy miało być zmienne i ulegać zmianie w tym samym dniu kalendarzowym, w jakiej nastąpiła wypłata Kredytu najbliższego miesiąca następującego po ostatniej zmianie indeksu L3. Szczegółowy sposób wyliczenia indeksu L3 został określony w § 8 ust. 2 umowy. Oprocentowanie kredytu na dzień sporządzenia umowy wynosiło 4,100% w skali roku i stanowiło sumę marży Banku w wysokości 1,540% oraz aktualnie obowiązującego indeksu L3 oraz 0,95 punktu procentowego do czasu przedstawienia w Banku odpisu z księgi wieczystej dla każdej z nieruchomości. (§ 2 ust. 1 i ust. 2 umowy).

Zgodnie z § 7 ust. 1 i 2 umowy, wypłata kredytu miała nastąpić jednorazowo, w terminie nie dłuższym niż 5 dni roboczych po spełnieniu warunków opisanych szczegółowo w § 4 umowy i otrzymaniu przez bank wniosku o wypłatę, sporządzonego prawidłowo przez kredytobiorcę na formularzu. Każdorazowo wypłacona kwota złotych polskich, miała zostać przeliczona na walutę, do której indeksowany jest kredyt według kursu kupna waluty kredytu podanego w tabeli kursów kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez (...) Bank S.A. obowiązującego w dniu dokonania wypłaty przez bank.

Dodatkowo umowa przewidywała, że wszelkie opłaty i prowizje podawane są w walucie, do której indeksowany jest kredyt, a ich zapłata odbywa się poprzez doliczenie opłaty do raty, chyba że strony podejmą odmienne ustalenia w tym zakresie (§ 9 ust. 7 umowy).

Rozliczenie każdej wpłaty dokonanej przez kredytobiorcę, miało następować z datą wpływu środków do banku, według kursu sprzedaży waluty, do której indeksowany jest kredyt, podanego w tabeli kursów kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez (...) Bank S.A. obowiązującego w dniu wpływu środków do banku (§ 10 ust. 8 umowy). Dodatkowo zgodnie z § 10 ust. 3 niezwłocznie po wypłacie kredytu Bank miał przesłać kredytobiorcy oraz jeżeli było ustanowione poręczenie, także poręczycielom, harmonogram spłat kredytu, harmonogram stanowił integralną część umowy.

Niedostarczenie powyższego dokumentu nie zwalniało kredytobiorcy z obowiązku zapłaty raty.

W celu zabezpieczenia kredytobiorcy ustanowili na nieruchomości na rzecz Banku hipotekę kaucyjną w złotych polskich do kwoty stanowiącej 170% kwoty kredytu określonej w § 1 ust. 1 umowy. Hipoteka ta miała zabezpieczać spłatę kapitału kredytu, odsetek, opłat, prowizji i innych należności mogących powstać w wykonaniu umowy, w szczególności różnic kursowych (§ 12 ust. 1 umowy)

Dodatkowo w § 17 umowy wskazano, że:

- do rozliczenia transakcji wypłat i spłat kredytu stosowane są odpowiednio kursy kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez (...) Bank S.A. walut zawartych w ofercie banku obowiązujące w dniu dokonania transakcji,
- kursy kupna określa się jako średnie kursy złotego do danych walut ogłoszone w tabeli kursów średnich NBP minus marża kupna,
- kursy sprzedaży określa się jako średnie kursy złotego do danych walut ogłoszone w tabeli kursów średnich NBP plus marża sprzedaży,
- do wyliczenia kursów kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez (...) Bank S.A. stosuje się kursy złotego do danych walut ogłoszone w tabeli kursów średnich NBP w danym dniu roboczym skorygowane o marżę kupna /sprzedaży (...) Bank S.A.,
- obowiązujące w danym dniu roboczym kursy kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez (...) Bank S.A. walut zawartych w ofercie Banku określone są przez Bank po godz. 15:00 poprzedniego dnia roboczego i wywieszane są w siedzibie Banku oraz publikowane są na stronie internetowej (...) Bank S.A. ((...)

(dowód: umowa kredytu k. 24-29v. i k. 168-179)

Kredyt został wypłacony dnia 28 listopada 2006 roku w dwóch transzach:

- 23.443,29 zł stanowiące równowartość kwoty 9.964,42 CHF po kursie 2,3527,
- 106.556,70 zł stanowiące równowartość kwoty 45.291,24 CHF po kursie 2,3527.

Kredytowane zostały także koszty kredytu w wysokości 4.106,00 zł stanowiące równowartość 1.745,23 CHF po kursie 2,3527.

(dowód: wnioski o wypłatę k. 186-189, zestawienie za okres od 28.11.2006 r. do 05.03.2021 r. k. 190-196)

W dniu 8 kwietnia 2013 r. powodowie zawarli z (...) Bank S.A. aneks do umowy kredytu nr (...). Na mocy zawartego aneksu umożliwiono powodom dokonywanie spłaty kredytu w walucie do której kredyt był indeksowany.

(dowód: aneks k. 30-31 i k. 180-182)

Pismem z dnia 22 października 2008 r. powodowie Ł. P. i A. P. (1) złożyli rezygnację z przedłużenia ubezpieczenia od ryzyka utraty stałego źródła dochodu.

(dowód: rezygnacja z ubezpieczenia od ryzyka utraty stałego źródła dochodu k. 184)

Pismem z dnia 9 listopada 2020 r. powodowie wezwali pozwany Bank (...) S.A. do zapłaty kwoty 143.134,58 zł tytułem nienależnie pobranych środków w związku z nieważnością umowy kredytu nr (...) w świetle przepisów prawa. Jak również

w przypadku zanegowania skutku w postaci nieważności wskazanej umowy wezwali Bank do zapłaty kwoty 36.807,64 zł tytułem nienależnie pobranych rat kapitałowo-odsetkowych w wyższej wysokości niż rzeczywiście powinni spłacić w okresie od 29.11.2010 r. do 23.09.2020 r. w związku z zawarciem w treści umowy niedozwolonych postanowień umownych. W odpowiedzi na pismo pozwany Bank pismem z dnia 10 listopada 2020 r. nie uwzględnił reklamacji powodów.

(dowód: reklamacja k.37-4, pismo pozwanego z 10.11.2020 r. k. 41-43v.)

Powodowie zawarli z poprzednikiem prawnym pozwanego umowę kredytu w celu zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych. Powodowie Ł. P. i A. P. (1) nie mieli na czas zawierania umowy kredytowej wystarczających dochodów dlatego pracownik banku zaproponował, aby wciągnąć w umowę rodziców powoda Ł. P. – powodów B. P. i P. P.. Powodowie nie mieli zdolności kredytowej w PLN, dlatego zdecydowali się na kredyt w CHF. Powodowie spłacali kredyt w PLN i CHF. Powodowie nie negocjowali warunków umowy, podpisali ją w kształcie zaproponowanym przez Bank. Powodowie znają konsekwencje uznania przez Sąd umowy za nieważną.

(dowód: przesłuchanie powodów k. 708v.-710v.)

Sąd zważył, co następuje:

Roszczenie powodów o ustalenie nieistnienia pomiędzy stronami stosunku prawnego umowy kredytu hipotecznego w związku z nieważnością umowy kredytu hipotecznego nr (...) z dnia (...) roku zasługiwało na uwzględnienie.

Między stronami bezsporny przy tym był fakt zawarcia umowy kredytu określonej treści, którą obrazuje dołączona do akt kopia umowy (umowa kredytu k. 24-29v. i k. 168-179).

Sąd ustalił stan faktyczny na podstawie dołączonych do akt dokumentów, a nadto w oparciu o zeznania świadków i powodów, nie znajdując podstaw do podważenia ich wiarygodności.

Świadkowie R. R. (1) i R. K. przedstawili procedury zawarcia umowy kredytu w G. M. Banku, a także przebieg procedury poprzedzającej zawarcie przedmiotowej umowy. W ocenie Sądu brak podstaw do odmowy zeznaniom świadków przymiotu wiarygodności. Jednocześnie treść zeznań świadków nie miała istotnego wpływu na ocenę zasadności roszczenia powodów.

Powodowie w pierwszej kolejności domagali się ustalenia nieistnienia pomiędzy stronami stosunku prawnego umowy kredytu hipotecznego w związku z nieważnością umowy kredytu hipotecznego nr (...) z dnia (...) roku, zawartej z (...) Bank S.A. oraz zapłaty na rzecz powodów Ł. P. i A. P. (1) łącznie kwoty 59.264,35 zł oraz kwoty 22.189,47 CHF tytułem bezpodstawnego wzbogacenia pozwanego w związku z nieważnością zawartej przez strony umowy kredytu i pobraniem świadczeń nienależnych w okresie od 08.01.2007 r. do 23.09.2020 r. wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi: co do kwoty 22.512,70 zł od dnia 11.11.2020 r. do dnia zapłaty, co do kwoty 36.751,65 zł od dnia następującego po dniu doręczenia odpisu pisma z dnia 17.08.2022 r. pozwanemu do dnia zapłaty oraz co do kwoty 22.189,47 CHF od dnia następującego po dniu doręczenia odpisu pozwu stronie pozwanej do dnia zapłaty. Tytułem roszczenia ewentualnego, w przypadku uznania umowy zawartej przez strony za zgodną z prawem i mogącą dalej obowiązywać w kształcie pozbawionym zapisów abuzywnych, powodowie zażądali zasądzenia od pozwanego łącznie na rzecz powodów Ł. P. i A. P. (1) kwoty 22.189,47 CHF tytułem bezpodstawnego wzbogacenia pozwanego w związku z pobraniem środków tytułem spłaty kredytu w zawyżonej wysokości w okresie od 28.01.2011 r. do 23.09.2020 r. wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi: co do kwoty 7.433,64 zł od 11.11.2020 r. do dnia zapłaty oraz co do kwoty 22.189,47 CHF od dnia następującego po dniu doręczenia odpisu pozwu stronie pozwanej do dnia zapłaty.

Mając na uwadze tak sformułowane żądania pozwu, w pierwszej kolejności należy wskazać, że powodowie mają interes prawny w żądaniu ustalenia nieważności umowy czy bezskuteczności poszczególnych jej postanowień na podstawie art. 189 k.p.c. Zgodnie z art. 189 k.p.c. można domagać się stwierdzenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, jeżeli strona ma w tym interes prawny, rozumiany jako obiektywną potrzebę usunięcia wątpliwości lub niepewności co do istnienia lub charakteru stosunku łączącego ją z inną stroną. Przyjmuje się, że interesu w wytoczeniu powództwa o ustalenie nie ma, jeżeli swój cel strona może osiągnąć formułując dalej idące żądanie, które będzie czynić zadość jej potrzebom, np. w formie żądania zwrotu świadczeń spełnionych na podstawie nieistniejącego lub nieważnego stosunku prawnego. Jednak w okolicznościach rozpoznawanej sprawy sformułowanie takiego roszczenia nie doprowadzi do usunięcia niejasności i wątpliwości co do stosunku prawnego i nie zakończy definitywnie sporu na wszystkich płaszczyznach tego stosunku oraz nie zapobiegnie ewentualnym sporom w przyszłości, stąd sytuacja powodów nie zostanie jednoznacznie określona.

Stąd interes prawny powodów, w wystąpieniu z żądaniem pozwu polega na prawie do definitywnego usunięcia niepewności prawnej. Ustalenie nieważności umowy o kredyt hipoteczny eliminuje niepewność co do tego, na jakich zasadach będą miały miejsce ostateczne rozliczenia pomiędzy stronami, co usunie obiektywny stan niepewności prawnej, kreujący interes prawny w rozumieniu art. 189 k.p.c., który to interes musi tu być rozumiany szeroko. Kwestia istnienia tego interesu w sporze dotyczącym zobowiązań wynikających z umowy kredytu, które tworzą wieloletni stosunek prawny między stronami w aktualnym orzecznictwie nie budzi przy tym wątpliwości, wskutek czego nie wymaga dalszego wyводу (tak m.in.: postanowienie SN z 21.09.2022 r., I CSK 2656/22, LEX nr 3411831, postanowienie SN z 23.08.2022 r., I CSK 1669/22, LEX nr 3411341 i powołane tam orzecznictwo, czy też liczne w tej kwestii orzecznictwo Sądów Apelacyjnych).

Przyjęcie przez sąd istnienia interesu prawnego po stronie powodów co do żądań sformułowanych w pozwie implikuje w dalszej kolejności dokonanie oceny ważności zawartej umowy i jej rzeczywistego charakteru, a następnie przeprowadzenie analizy umowy kredytowej w zakresie zawarcia w niej klauzul abuzywnych dotyczących mechanizmu indeksacji ewentualnego wpływu wyżej wymienionych klauzul na dalszy byt prawny całej umowy bądź jej poszczególnych postanowień.

Zgodnie z art. 58 § 1-3 k.c. nieważna jest czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy. Nieważna jest też czynność prawna sprzeczna z zasadami współżycia społecznego. Jeżeli nieważnością jest dotknięta tylko część czynności prawnej, czynność pozostaje w mocy co do pozostałych części, chyba że z okoliczności wynika, iż bez postanowień dotkniętych nieważnością czynność nie zostałaby dokonana.

Kredyt udzielony powodom miał charakter kredytu indeksowanego. Kwota kredytu była ustalona w PLN i dopiero w efekcie zabiegu waloryzacyjnego przeliczono ją na CHF. Fakt zawarcia umowy kredytu indeksowanego do CHF co do zasady nie był między stronami sporny. Sąd w zakresie treści umowy i czynności ją poprzedzających oparł się na dokumentach złożonych przez obie strony, w tym umowie kredytu, jak również zeznaniach powodów i świadków. Sporne były natomiast między stronami określone postanowienia umowy kredytu oraz inne okołokontraktowe czynności wzajemne stron.

Zgodnie z art. 69 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 1896) przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. Umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności: strony umowy, kwotę i walutę kredytu, cel, na który kredyt został udzielony, zasady i termin spłaty kredytu, wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany, sposób zabezpieczenia spłaty kredytu, zakres uprawnień banku związanych z kontrolą wykorzystania i spłaty kredytu, terminy i sposób postawienia do dyspozycji kredytobiorcy

środków pieniężnych, wysokość prowizji, jeżeli umowa ją przewiduje, warunki dokonywania zmian i rozwiązania umowy.

Zawarta przez powodów w dniu (...) umowa jest właśnie taką umową kredytu. W wykonaniu przedmiotowej umowy pozwany bank udostępnił kredytobiorcom określoną sumę kredytową w złotych. Kredytobiorcy byli natomiast zobowiązani do zwrotu

w ratach kredytowych, z odsetkami i należnościami okołoumownymi. Zawarte w niej były essentialia negotii umowy kredytowej. Bank udzielał kredytu w kwocie 134.106,00 zł, a kredytobiorcy mieli to zwrócić uiszczając 300 miesięcznych rat kapitałowo-odsetkowych.

Na ocenę postanowień przedmiotowej umowy nie ma wpływu fakt, że kwota udzielonego kredytu miała być indeksowana kursem waluty obcej przez przeliczenie wysokości sumy kredytowej wypłaconej w walucie polskiej na walutę obcą, ustalenie rat spłaty w walucie obcej i następnie przeliczanie wartości konkretnych spłat dokonywanych w walucie polskiej na walutę obcą i odpowiednie do tego określanie wysokości pozostałego do spłaty zadłużenia w tej właśnie walucie (CHF).

Art. 358¹ § 2 k.c. wprost przewiduje możliwość zastrzeżenia w umowie, że wysokość zobowiązania, którego przedmiotem od początku jest suma pieniężna, zostanie ustalona według innego niż pieniądź miernika wartości. W orzecznictwie sądowym zgodnie przyjmuje się przy tym, że w omawianym przepisie chodzi o pieniądź polski, a innym miernikiem wartości może być również waluta obca (wyroki SN w sprawie I CSK 4/07, I CSK 139/17, uzasadnienie wyroku SN w sprawie V CSK 339/06).

Postanowienia umowy wyraźnie wskazują, że Bank udziela kredytu w złotych polskich, a jego spłata następuje przez pobieranie należnych rat z rachunku prowadzonego również w tej walucie. Stąd nie budzi wątpliwości Sądu, że strony zamierzały zawrzeć umowę kredytu bankowego w tej właśnie walucie, która była jednocześnie walutą zobowiązania, jak i jego wykonania.

Umowa stron zawiera zatem elementy przedmiotowo istotne, które mieszczą się w konstrukcji umowy kredytu bankowego i stanowią jej w pełni dopuszczalny oraz akceptowany przez ustawodawcę wariant, o czym świadczy nadto wyraźne wskazanie tego rodzaju kredytów (indeksowanych i denominowanych) w treści art. 69 ust. 2 pkt 4a i ust. 3 prawa bankowego oraz wprowadzenie art. 75b prawa bankowego, na podstawie nowelizacji tej ustawy, które to zmiany weszły w życie z dniem 26 sierpnia 2011 r.

Istotą kredytu indeksowanego - z którym mamy do czynienia na gruncie rozpoznawanej sprawy - jest dodatkowo to, że strony umówiły się, że kwota kapitału kredytu wyrażona początkowo w walucie polskiej (134.106,00 zł) zostanie, w drodze indeksacji, przeliczona na walutę obcą i oprocentowana w sposób wskazany z umowie.

Powodowie wnioskowali o kredyt określając jego kwotę jako indeksowaną do waluty wymiennej, tj. franka szwajcarskiego (CHF), który został wypłacony zgodnie z umową w złotówkach, zaś wysokość zadłużenia w walucie kredytu CHF, obliczana była według kursu kupna waluty względem waluty krajowej, tj. złotych polskich, w momencie wypłaty środków pieniężnych (§ 7 ust. 2 umowy). W momencie wypłaty kredytu w złotówkach, po stronie powodów powstało zatem zobowiązanie do zwrotu równowartości tej kwoty w walucie indeksacji.

W świetle postanowień umowy kredytu, zawartej pomiędzy stronami postępowania nie budzi wątpliwości, że strony zgodnie postanowiły, że kredyt adekwatnie do postulatu powodów zostanie im udzielony i wypłacony w złotych polskich i w tej samej walucie będzie odbywała się jego spłata, przy założeniu jednak, że w obu przypadkach będzie on indeksowany do kursu waluty obcej, czyli franka szwajcarskiego.

Mając na uwadze powyższe należy przyjąć, że faktyczna wysokość zobowiązania powodów była im znana w chwili podpisywania umowy. W umowie kredytu podpisanej w dniu 20 listopada 2006 r. kwota kredytu została określona w § 1 ust. 1 umowy na kwotę 134.106,00 zł. Kredytobiorcy zobowiązani byli do zwrotu tego świadczenia (udzielonego

i wykorzystanego kredytu), tyle że według wartości ustalonej w klauzuli indeksacyjnej, dopuszczalnej z punktu widzenia art. 69 Prawa bankowego. W sposób oczywisty jest to związane z ryzykiem, że na przestrzeni obowiązywania umowy dojdzie do zmiany wartości tej waluty w porównaniu do polskiego złotego. Ryzyko to rekompensowane jest niższym oprocentowaniem tego typu kredytów. Różnica pomiędzy kursem kupna, a kursem sprzedaży waluty jest też oczywista dla każdego przeciętnego konsumenta. W tym miejscu powołać się można na stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w uzasadnieniu wyroku z dnia 24 maja 2012 r., (sygnat. akt II CSK 429/11), z którego wynika, że biorący kredyt, zwłaszcza długoterminowy z przeliczeniem zobowiązań okresowych (rat spłacanego kredytu) według umówionej waluty (klauzula walutowa) ponosi ryzyko polegające albo na płaceniu mniejszych rat w walucie kredytu, albo większych, niż to wynika z obliczenia w tej walucie, gdyż na wysokość każdej raty miesięcznej wpływa wartość kursowa waluty kredytu

w stosunku do waloryzacji tego kredytu. Oznacza to, że w umowę kredytu bankowego co do zasady wpisana jest niepewność co do wielkości ostatecznych kosztów udzielonego kredytu, które wiążą się z jego udzieleniem i które ostatecznie obciążą kredytobiorcę.

W ocenie Sądu, wykorzystanie mechanizmu indeksacji, co do zasady nie narusza ani natury prawa bankowego, ani przepisów Prawa Bankowego. Nowelizacja Prawa Bankowego z dnia 29 lipca 2011 r. (Dz. U. z 2011.165.984), także dopuszcza zawieranie umów kredytów indeksowanych do walut, jednak od tego czasu w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, essentialia negotii umowy stanowi też zawarcie szczegółowych zasad określania sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego w szczególności wyliczana jest kwota kredytu, jego transz i rat kapitałowo-odsetkowych oraz zasad przeliczania na walutę wypłaty albo spłaty kredytu (art. 69 ust. 2 pkt 4a). Umowy kredytów indeksowanych do waluty obcej mogły i nadal mogą funkcjonować w obrocie i same w sobie nie są sprzeczne z powszechnie obowiązującymi przepisami ustawy - prawo bankowe.

Wszystkie przedstawione powyżej okoliczności, pozwalają przyjąć, że powodowie mieli świadomość rodzaju zawartej z pozwanym bankiem umowy kredytu, ale także związanych z konsekwencji prawnych i finansowych.

Nadto wskazać należy, że umowa stron jest dopuszczalna w świetle treści art. 353¹ k.c., zgodnie z którym strony zawierając umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego.

Istota zawartej przez strony umowy polegała na stworzeniu przez Bank możliwości wykorzystania przez powodów określonej kwoty pieniędzy w walucie polskiej

z obowiązkiem zwrotu w określonym czasie jej równowartości wyrażonej przez odniesienie do miernika w postaci kursu waluty szwajcarskiej. Brak przy tym podstaw do przyjęcia, że był to kredyt w walucie obcej, niezależnie od tego, w jaki sposób, z jakich źródeł i w jakiej walucie powodowie pozyskiwali środki na spłacenie pozwanemu kwoty kredytu, a nadto jak pozwany księgował te kredyty w swoich księgach rachunkowych po ich udzieleniu, skoro przedmiotem zobowiązań obu stron od początku była waluta polska.

Ryzyko zmiany kursu waluty obcej przyjętej jako miernik wartości świadczenia

w walucie polskiej z zasady może wywoływać konsekwencje dla obu stron – w przypadku podwyższenia kursu podwyższając wartość zobowiązania kredytobiorcy w stosunku do pierwotnej kwoty wyrażonej w walucie wypłaty, a w przypadku obniżenia kursu - obniżając wysokość jego zadłużenia w tej walucie, a tym samym obniżając wysokość wierzycelności Banku z tytułu spłaty kapitału kredytu w stosunku do kwoty wypłaconej.

Mając na uwadze powyższe nie sposób uznać, aby konstrukcja umowy kredytu indeksowanego kursem waluty obcej była sprzeczna z prawem lub zasadami współżycia społecznego, skoro ryzyko takiego ukształtowania stosunku prawnego obciąża co do zasady obie strony. Nie ma również przeszkód, by strony w umowie określiły sposób ustalania kursu dla uniknięcia wątpliwości na tym tle w toku wykonywania umowy. Umowy tego rodzaju wiążą się ze znacznym ryzykiem dla kredytobiorców, ale na poziomie porównywalnym

z niewątpliwie dopuszczonym przez prawo kredytem walutowym, wypłacanym i spłacanym w CHF. Powodowie zawierając umowę kredytu nie znajdowali się w nietypowej sytuacji, w szczególności nie działali w warunkach konieczności finansowej.

Zamieszczenie postanowień w tym zakresie samo w sobie nie narusza zatem przepisów prawa, zasad współzycia społecznego, ani nie jest sprzeczne z naturą zobowiązania kredytowego.

Odnosząc się z kolei do podniesionych przez powodów zarzutów dotyczących niedozwolonego charakteru poszczególnych postanowień umowy należy wskazać, co następuje.

Kwestionowane przez powodów postanowienia zostały zawarte w § 1 ust. 1, § 7 ust. 2, § 10 ust. 8 i § 17 umowy.

W § 1 ust. 1 umowy w części w jakiej wskazano, że „w dniu wypłaty saldo jest wyrażane w walucie do której indeksowany jest kredyt według kursu kupna waluty do której indeksowany jest kredyt, podanego w Tabeli kursów kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez (...) Bank S.A., opisanej szczegółowo w § 17, następane saldo walutowe przeliczanej jest dziennie na złote polskie według kursu sprzedaży waluty do której indeksowany jest kredyt, podanego w Tabeli kursów kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez (...) Bank S.A., opisanej szczegółowo w § 17”.

W § 7 ust. 2 umowy w części wskazującej, że „każdorazowo wpłacona kwota złotych polskich, zostanie przeliczona na walutę do której indeksowany jest kredyt według kursu kupna waluty kredytu podanego w Tabeli kursów kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez (...) Bank S.A., obowiązującego w dniu dokonania wypłaty przez Bank”.

W § 10 ust. 8 umowy w brzmieniu „rozliczenie każdej spłaty dokonanej przez kredytobiorcę, będzie następować z datą wpływu środków do Banku, według kursu sprzedaży waluty do której jest indeksowany kredyt, podanego w Tabeli kursów kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez (...) Bank S.A. obowiązującego w dniu wpływu środków do banku”.

W § 17 umowy w brzmieniu „do rozliczania transakcji wypłat i spłat kredytów stosowane są odpowiednio kursy kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez (...) Bank S.A. walut zawartych w ofercie Banku obowiązujące w dniu dokonania transakcji. Kursy kupna określa się jako średnie kursy złotego do danych walut ogłoszone w tabeli kursów średnich NBP minus marża kupna. Kurs sprzedaży określa się jako średnie kursu złotego do danych walut ogłoszone w tabeli kursów średnich NBP plus marża sprzedaży. Do wyliczenia kursów kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez (...) Banku S.A. stosuje się kursy złotego do danych walut ogłoszone w tabeli kursów średnich NBP w danych dniu roboczym skorygowane o marżę kupna sprzedaży (...) Banku S.A. Obowiązujące w danym dniu roboczym kursy kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez (...) Bank S.A. walut zawartych w ofercie Banku określane są przez Bank po godz. 15.00 poprzedniego dnia roboczego i wywieszane są w siedzibie banku oraz publikowane na stronie internetowej (...) Bank S.A. ((...)

Zawarty w umowie z konsumentem sposób ustalania kursu waluty indeksacyjnej przyjmowanego do rozliczeń umowy może być przedmiotem oceny, czy nie stanowi postanowienia niedozwolonego. Zgodnie bowiem z art. 385¹ k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem, które kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami lub rażąco naruszając jego interesy, nie są wiążące, jeżeli nie zostały uzgodnione indywidualnie. Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny (§1). Nieuzgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu, co w szczególności odnosi się do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta (§ 3). Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem „wszelkie klauzule sporządzone z wyprzedzeniem będą klauzulami pozbawionymi cechy indywidualnego uzgodnienia i okoliczności tej nie niweczy fakt, że konsument mógł znać ich treść”, przy czym uznanie, że treść danego postanowienia umownego została indywidualnie uzgodniona wymagałoby wykazania, że „konsument miał realny

wpływ na konstrukcję niedozwolonego (abuzywnego) postanowienia wzorca umownego”, a „konkretny zapis był z nim negocjowany” (vide wyrok SA w W. z 14 czerwca 2013 r. w sprawie VI ACa 1649/12 oraz wyrok SA w P. z 6 kwietnia 2011 r. w sprawie I ACa 232/11).

Mając na uwadze powyższe niezbędne jest ustalenie czy opisane wyżej postanowienia dotyczą świadczeń głównych stron czy tylko się do nich pośrednio odnoszą.

W tej kwestii należy wskazać, iż rozumienie pojęcia „głównych świadczeń stron” w aktualnym orzecznictwie nie budzi wątpliwości i ugruntowane jest stanowisko (które Sąd orzekający podziela), iż klauzule przeliczeniowe zastrzeżone w umowie kredytu indeksowanego lub denominowanego do waluty obcej określają główne świadczenie kredytobiorcy (zob.m.in. wyroki Sądu Najwyższego: z 4 kwietnia 2019 r., III CSK 159/17; z 9 maja 2019 r., I CSK 242/18; z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18; z 30 września 2020 r., I CSK 556/18; z 2 czerwca 2021 r., I CSKP 55/21; z 27 lipca 2021 r., V CSKP 49/21; z 3 lutego 2022 r., II CSKP 415/22). Na takim stanowisku stoi też TSUE (zob. np. wyroki: z 20 września 2017 r., C-186/16, R. A. i in. przeciwko (...) SA, pkt 37; z 20 września 2018 r., C-51/17, (...) Bank (...). I (...) Faktoring K. Z. przeciwko T. I. i E. K., pkt 68; z 14 marca 2019 r., C-118/17, Z. D. przeciwko (...) Bank Hungary Z., pkt 48; z 3 października 2019 r., C-260/18, K. D. i J. D. przeciwko Raiffeisen Bank (...), pkt 44.

W związku ze stanowiskiem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE), zajęтым w wyroku z dnia 3 października 2019 r. w sprawie C-260/18 na tle wykładni dyrektywy 93/13/EWG, i podtrzymanym tam poglądem dotyczącym natury klauzul wymiany (indeksacyjnych), które wprowadzając do umów kredytowych ryzyko kursowe, określają faktycznie główny przedmiot umowy (pkt 44 powołanego wyroku), postanowienia w tym zakresie podlegają kontroli w celu stwierdzenia, czy nie mają charakteru niedozwolonego, jeżeli nie zostały sformułowane jednoznacznie (art. 3851 § 1 zd. drugie k.c.). W przypadku uznania ich za niedozwolone konieczne staje się również rozważenie skutków tego stanu rzeczy.

W rozpoznawanej sprawie bezsporne było między stronami, że powodowie zawarli umowę kredytu jako konsumenci w rozumieniu art. 22¹ k.c. Wynikało to wprost z celu umowy oraz nie była ta okoliczność kwestionowana przez pozwanego na żadnym etapie.

Przechodząc do oceny postanowień wskazywanych przez powodów jako niedozwolone, wskazać trzeba, że postanowienia § 1 ust. 1, § 7 ust. 2, § 10 ust. 8, § 17 dotyczyły tzw. mechanizmu indeksacji. Przewidywały, że wysokość zobowiązania stron będzie wielokrotnie przeliczana z zastosowaniem dwóch rodzajów kursu waluty indeksacyjnej. Kwota kredytu wypłaconego w PLN miała zostać przeliczona na CHF według kursu kupna tej waluty opublikowanej w Tabeli kursów kupna/sprzedaży (§ 7 ust. 2 umowy). Następnie rozliczanie każdej wpłaty dokonanej przez powodów miało być dokonywane według kursu sprzedaży waluty do której indeksowany był kredyt (§ 10 ust. 8 umowy).

Mechanizm ustalania kursu został opisany w § 17 umowy, zgodnie z którym:

- do rozliczenia transakcji wypłat i spłat kredytu stosowane są odpowiednio kursy kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez (...) Bank S.A. walut zawartych w ofercie banku obowiązujące w dniu dokonania transakcji,

- kursy kupna określa się jako średnie kursy złotego do danych walut ogłoszone w tabeli kursów średnich NBP minus marża kupna,

- kursy sprzedaży określa się jako średnie kursy złotego do danych walut ogłoszone w tabeli kursów średnich NBP plus marża sprzedaży,

- do wyliczenia kursów kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez (...) Bank S.A. stosuje się kursy złotego do danych walut ogłoszone w tabeli kursów średnich NBP w danym dniu roboczym skorygowane o marżę kupna sprzedaży (...) Bank S.A.,

- obowiązujące w danym dniu roboczym kursy kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez (...) Bank S.A. walut zawartych w ofercie Banku określone są przez Bank po godz. 15:00 poprzedniego dnia roboczego i wywieszane są w siedzibie Banku oraz publikowane są na stronie internetowej (...) Bank S.A. (...)

W tym miejscu należy zwrócić uwagę, że w umowie łączącej strony, nie został wyjaśniony mechanizm ustalania marży kupna/sprzedaży. W żadnej sposób nie wskazano, jak obliczona jest marża, co oznacza, że pozwany miał swobodę w zakresie jej ustalania.

W ocenie Sądu Okręgowego nie ulega wątpliwości, że umowa stron została zawarta na podstawie wzoru opracowanego i stosowanego przez Bank. Powodowie mogli wybrać rodzaj kredytu, który najbardziej im odpowiadał, uzgodnić kwotę kredytu w walucie polskiej, natomiast nie uzgadniano z nimi wszystkich pozostałych postanowień, w szczególności nie uzgadniano kwestii wysokości marży kupna/sprzedaży. Jak w toku postępowania zeznał powód: „Pracownik przedstawił nam kurs CHF jako stabilny i nie powodujący wahań. Nie zwracaliśmy uwagi na CHF. Pracownik nas zapewniał, więc nie miałem powodów podważać jego wiarygodności. Raty miały być obliczane na dzień spłaty kursu CHF. Nigdy nie widziałem CHF na oczy. W momencie podpisywania umowy pracownik banku poinformował mnie, że będzie to kurs NBP z dodatkowymi opłatami takimi jak spread. Nie pamiętam czy tłumaczono o kursie kupna i sprzedaży. Na moment podpisania umowy zrozumiałem, że bank bierze kurs NBP dodaje spread i wychodzi finalnie jak jest ustalony kurs. Nie informowano nas o kursie walutowym, ani symulacjach. Nie informowano nas o ryzyku kursu walutowego.” (zeznania powoda Ł. P. k. 708v-709).

Mając na uwadze powyższe, w ocenie Sądu, strona powodowa wykazała, że postanowienia umowne nie były z nią uzgodnione indywidualnie w rozumieniu art. 385¹ § 1

i 3 k.c. Przemawiają za tym zeznania samych powodów opisujące przebieg zawierania umowy kredytowej, w tym informacje udzielone powodom przez doradcę w toku postępowania kredytowego. Stąd należy także uznać, że postanowienia odwołujące się do marży i możliwości jej samodzielnego ustalania w ramach tabeli zdefiniowanej w § 17 były sprzeczne z dobrymi obyczajami i naruszały rażąco interesy strony powodowej w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. Takie rozwiązania dawały bowiem Bankowi, czyli tylko jednej ze stron stosunku prawnego, możliwość przerzucenia na kredytobiorców ryzyka wynikającego

z bankowego ustalenia wysokości kursów waluty indeksacyjnej i pozostawiały mu w istocie, poprzez ukształtowanie kursu waluty CHF, określoną swobodę w zakresie ustalania wysokości jej zadłużenia przez dowolną i pozbawioną jakichkolwiek czytelnych

i obiektywnych kryteriów możliwość ustalania kursu przyjmowanego do rozliczenia spłaty kredytu. Przyznanie sobie przez pozwanego we wskazanym postanowieniu § 17 jednostronnej kompetencji do swobodnego ustalania marży, a tym samym kursów przyjmowanych do wykonania umowy prowadzi do wniosku, że postanowienia w tym zakresie były sprzeczne

z dobrymi obyczajami i naruszały rażąco interesy powodów w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c., oceniane na datę zawarcia umowy (art. 385² k.p.c. – por. uchwała SN z 20.06.2018 r.

w sprawie III CZP 29/17). Konsekwencją powyższego jest przyjęcie, że wskazane postanowienie umowy nie wiąże powodów, stosownie do art. 385¹ §1 k.c.

Zgodnie z wiążącą wszystkie sądy Unii Europejskiej wykładnią dyrektywy 93/13/EWG dokonaną przez TSUE w powołanym już wyżej wyroku z dnia 3.10.2019 r.

w sprawie C-260/18:

a) w przypadku ustalenia, że w umowie zostało zawarte postanowienie niedozwolone w rozumieniu dyrektywy (którą implementowały do polskiego porządku prawnego przepisy art. 385¹ i nast. k.c.), skutkiem tego jest wyłącznie wyeliminowanie tego postanowienia

z umowy, chyba że konsument następczo je zaakceptuje,

b) w drodze wyjątku możliwe jest zastosowanie w miejsce postanowienia niedozwolonego przepisu prawa o charakterze dyspozytywnym albo przepisem, który można by zastosować za zgodą stron, o ile brak takiego zastąpienia skutkowałby upadkiem umowy

i niekorzystnymi następstwami dla konsumenta, który na takie niekorzystne rozwiązanie się nie godzi (pkt 48, 58 i nast. wyroku TSUE),

c) nie jest możliwe zastąpienie postanowienia niedozwolonego przez odwołanie się do norm ogólnych prawa cywilnego, nie mających charakteru dyspozytywnego, gdyż spowodowałoby to twórczą interwencję, mogącą wpłynąć na równowagę interesów zamierzoną przez strony, powodując nadmierne ograniczenie swobody zawierania umów (dotyczy m.in. art. 56 k.c., art. 65 k.c. i art. 354 k.c. - por. w szczególności pkt 57-62 wyroku TSUE),

d) w przypadku ustalenia, że wyeliminowanie postanowień niedozwolonych powoduje zmianę charakteru głównego przedmiotu umowy, nie ma przeszkód, aby przyjąć, zgodnie

z prawem krajowym, że umowa taka nie może dalej obowiązywać (por. w szczególności pkt 41-45 wyroku TSUE),

e) nawet jeżeli skutkiem wyeliminowania niedozwolonych postanowień miałyby być unieważnienie umowy i potencjalnie niekorzystne dla konsumenta następstwa, decyzja co do tego, czy niedozwolone postanowienia mają obowiązywać, czy też nie, zależy od konsumenta, który przed podjęciem ostatecznej decyzji winien być poinformowany o takich skutkach (por. w szczególności pkt 66-68 wyroku TSUE).

W tym miejscu należy odwołać się do wyroku z dnia 29 kwietnia 2021 r. w sprawie

C-19/20 Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej, w którym wskazano, że wykładni art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13 należy dokonywać w ten sposób, że z jednej strony nie stoją one na przeszkodzie temu, by sąd krajowy usunął jedynie nieuczciwy element warunku umowy zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem, w wypadku gdy odstraszający cel tej dyrektywy jest realizowany przez krajowe przepisy ustawowe regulujące korzystanie z niego, o ile element ten stanowi odrębne zobowiązanie umowne, które może być przedmiotem indywidualnej kontroli pod kątem nieuczciwego charakteru. Z drugiej strony przepisy te stoją na przeszkodzie temu, by sąd odsyłający usunął jedynie nieuczciwy element warunku umowy zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem, jeżeli takie usunięcie sprowadzałoby się do zmiany treści tego warunku poprzez zmianę jego istoty, czego zbadanie należy do tego sądu.

Przenosząc powyższe uwagi na stan faktyczny niniejszej sprawy należy wskazać, że

w ocenie Sądu wyeliminowanie z treści § 17 umowy elementów marży kupna i marży sprzedaży skutkuje koniecznością wyeliminowania z umowy całego mechanizmu indeksacji. W świetle zapadłego w dniu 29 kwietnia 2021 r. orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawie C 19-20 częściowe wykreślenie warunku nie jest możliwe w przypadku, gdy dwie części warunku umowy są powiązane w taki sposób, że wykreślenie jednej części miałoby wpływ na istotę pozostałej części. Istota mechanizmu zawartego w § 17 umowy sprowadzała się właśnie do przeliczania waluty na kurs kupna lub sprzedaży

w zależności czy chodziło o wypłatę, czy spłatę kredytu. Pozbawienie tego mechanizmu elementu marży w sposób istotny zaburza jego istotę, co w konsekwencji w świetle aktualnie dokonanej wykładni przez Trybunał powoduje konieczność eliminacji całego mechanizmu indeksacji. Podkreślenia wymaga przy tym, że element korekty kursu NBP o marżę banku nie pełni żadnej samodzielnej roli w umowie, a jest jedynie elementem składowym ustalonego w umowie mechanizmu indeksacji. Jego eliminacja prowadzi do istotnej zmiany postanowienia dotyczącego indeksacji. Wskutek tego, należy stwierdzić, że nie jest możliwa modyfikacja umowy polegająca jedynie na usunięciu marży kupna/sprzedaży, co z kolei skutkuje koniecznością eliminacji całego postanowienia dotyczącego ustalenia mechanizmu indeksacji, jak już wyżej wskazano. Możliwość zmiany umowy przez usunięcie elementu klauzuli indeksacyjnej kredytu hipotecznego w postaci marży przez sąd stałaby przy tym w sprzeczności z celami prewencyjnymi dyrektywy 93/13, gdyż przedsiębiorcy wiedzieliby, że nawet w razie zastosowania klauzuli niedozwolonej umowa zostanie skorygowana przez sąd w sposób możliwie najpełniej odpowiadający ich woli, a

jednocześnie dopuszczalny w świetle przepisów o niedozwolonych postanowieniach umownych (wyrok TSUE z 26 marca 2019 r., C-70/17 i C-179/17, (...) SA przeciwko (...) SA przeciwko A. L. M. i V. R. R., pkt 54).

Jak już wskazano, konsekwencją stwierdzenia, że dane postanowienie umowne ma charakter niedozwolony w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. jest działająca ex lege sankcja bezskuteczności niedozwolonego postanowienia, połączona z przewidzianą w art. 385¹ § 2 k.c. zasadą związania stron umową w pozostałym zakresie. Takie postanowienie umowne jest od początku, z mocy samego prawa, dotknięte bezskutecznością na korzyść konsumenta, który może udzielić następnie świadomej i wolnej zgody na to postanowienie i w ten sposób przywrócić mu skuteczność z mocą wsteczną (tak: postanowienie SN z 22.09.2022 r., I CSK 4158/22, LEX nr 3411839 i powołany tam wyrok TSUE z 21 grudnia 2016 r., C-154/15, C-307/15 i C-308/15, Francisco G. N. i A. P. (2) M. przeciwko (...) SA ((...)), pkt 61-62). W okolicznościach sprawy brak przy tym przesłanek do przyjęcia, by powodowie takiej następczej, świadomej i wolnej zgody udzielili. A ich stanowisko procesowe jest wprost przeciwne.

Zgodnie z dominującym stanowiskiem doktryny, art. 385¹ § 2 k.c. wyłącza stosowanie art. 58 § 3 k.c., który przewiduje, że w razie nieważności części czynności prawnej pozostała jej część pozostaje w mocy, chyba że z okoliczności wynika, iż bez postanowień dotkniętych nieważnością czynność nie zostałaby dokonana. Nie ulega jednak wątpliwości, że jeżeli eliminacja niedozwolonego postanowienia umownego doprowadzi do takiej deformacji regulacji umownej, że na podstawie pozostałej jej treści nie da się odtworzyć treści praw i obowiązków stron, to nie można przyjąć, iż strony pozostają związane pozostałą częścią umowy. Ten ostatni wniosek wynika wyraźnie z art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13, który przewiduje, że „...nieuczciwe warunki w umowach zawieranych przez sprzedawców lub dostawców z konsumentami nie będą wiążące dla konsumenta, a umowa w pozostałej części będzie nadal obowiązywała strony, jeżeli jest to możliwe po wyłączeniu z niej nieuczciwych warunków” (tak m.in. Sąd Najwyższy w wyroku z 23 marca 2022 r., II CSKP 532/22).

Luka powstała w umowie na skutek usunięcia z niej abuzywnej klauzuli indeksacyjnej nie może przy tym zostać w żaden sposób wypełniona, w szczególności przez odwołanie się do art. 69 ust. 3 Prawa bankowego i art. 358 § 2 k.c. Należy bowiem mieć na uwadze, że art. 358 § 2 k.c. wszedł w życie 24 stycznia 2009 r. (zob. ustawę z dnia 23 października 2008 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz ustawy - Prawo dewizowe, Dz.U. z 2008 r., Nr 228, poz. 1506). Brak zatem możliwości stosowania tego przepisu w odniesieniu do umowy zawartej przez strony przed wejściem w życie tego przepisu. Przepis ten dotyczy przy tym zobowiązań wyrażonych w walucie obcej, a w przypadku umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej (CHF) zobowiązanie jest wyrażone w złotych polskich, a waluta obca stanowi jedynie miernik wartości zobowiązania zaciągniętego w walucie polskiej i świadczeń spełnianych przez kredytobiorców w walucie polskiej.

Nie istnieje także możliwość dokonania na podstawie art. 65 k.c. wykładni umowy stron już po usunięciu z niej postanowień abuzywnych w celu ustalenia zgodnego celu i zamiaru stron co do sposobu ustalania kursu CHF. Analizując dopuszczalność dokonywania wykładni umowy na podstawie art. 65 k.c. w celu utrzymania jej w mocy po wyeliminowaniu klauzul abuzywnych, TSUE wyjaśnił, że art. 5 i 6 dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie temu, by sąd krajowy, który stwierdził nieuczciwy charakter warunku umowy zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem w rozumieniu art. 3 ust. 1 tej dyrektywy, dokonał wykładni tego warunku w celu złagodzenia jego nieuczciwego charakteru, nawet jeśli taka wykładnia odpowiadałaby wspólnej woli stron (wyrok z 18 listopada 2021 r., A. S.A., C-212/20). W powoływanym już wyroku z 29 kwietnia 2021 r., Bank (...) -19/20, TSUE przypomniał, że w przypadku stwierdzenia przez sąd krajowy nieważności nieuczciwego warunku umowy zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 należy interpretować w taki sposób, iż niezgodny z tym artykułem jest przepis prawa krajowego dający sądowi krajowemu możliwość uzupełnienia tej umowy poprzez zmianę treści owego warunku. Postanowienie uznane przez sąd za nieuczciwe nie powinno na podstawie art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 być stosowane, a jego treść zmieniana (wyrok TSUE z 18 listopada 2021 r., A. S.A., C-212/20, pkt 70-71). Jedynie w wypadku, gdyby stwierdzenie nieważności nieuczciwego warunku zobowiązywało sąd do unieważnienia umowy w całości, narażając tym samym konsumenta na szczególnie niekorzystne konsekwencje, w związku z czym unieważnienie to skutkowałoby niejako ukaraniem konsumenta, sąd krajowy mógłby zastąpić ten

warunek przepisem prawa krajowego o charakterze dyspozytywnym (tak postanowienie TSUE z 4 lutego 2021 r., CDT, C#321/20, pkt 43 i przytoczone tam orzecznictwo). Taka sytuacja w sprawie jednak nie zachodzi.

Wyeliminowanie klauzuli indeksacyjnej z umowy stron wyklucza dokonywanie jej wykładni, skoro treść umowy takiego postanowienia - wiążącego strony - nie zawiera. Nie jest przy tym możliwe dokonywanie na tej płaszczyźnie wykładni pozostałej części obowiązującej umowy, która przecież nie reguluje kwestii objętych postanowieniem uznany za niewiążące (tak SN w wyroku z 23.03.2022r., II CSKP 532/22).

Eliminacja klauzul abuzywnych odnoszących się do mechanizmu indeksacji w rozpoznawanej sprawie skutkuje tym, że sporna umowa nie nadaje się do wykonania. Wywiera bowiem skutki w postanowieniach umowy odnoszących się do oprocentowania kredytu.

Mianowicie, w § 2 ust. 1 umowy wskazano, że oprocentowanie kredytu na dzień sporządzenia umowy wynosi 4,100% w skali roku i stanowi sumę marży Banku niezmiennej w okresie trwania umowy w wysokości 1,540% oraz aktualnie obowiązującego indeksu L3 oraz 0,95% do czasu przedstawienia w banku odpisu z księgi wieczystej zawierającego prawomocny wpis hipoteki na rzecz banku. Po przedstawieniu powyższego dokumentu oprocentowanie miało zostać obniżone o 0,95%. Zgodnie z § 8 ust. 2 pkt a umowy indeks L3 dla każdego kwartału kalendarzowego oblicza się jako arytmetyczną średnio stawek LIBOR 3m (dla lokat międzybankowych trzymiesięcznych), obowiązujących w dniach roboczych w okresie od 26 dnia miesiąca zamykającego kwartał poprzedzający ostatni kwartał kalendarzowy do 25 dnia miesiąca kończącego kwartał poprzedni. W umowie łączącej strony nie wskazano jednak jakie waluty dotyczy LIBOR 3M. Wskaźnik ten jest publikowany osobno dla każdej z walut indeksacyjnych. Jest różny dla każdej z nich w tym samym okresie. W umowie bank nie wskazał, że dotyczy on CHF. Nie sposób więc zastosować LIBORU z tej właśnie waluty. Wobec odpadnięcia mechanizmu indeksacji nie sposób domyślać się tej właśnie waluty, jako źródła odniesienia wskazanej stopy referencyjnej.

Z uwagi na brak sposobu określenia oprocentowania nie jest zachowany element odpłatności umowy kredytu, a ustalone raty w PLN nie dają się wyodrębnić.

Należy także zwrócić uwagę na treść § 9 ust. 7 umowy „Wszelkie opłaty i prowizje podawane są w walucie do której indeksowany jest kredyt, a ich zapłata odbywa się poprzez doliczenie opłaty do raty, o której mowa w § 10 ust. 2, chyba że strony podejmą odmienne ustalenia w tym zakresie.” Powyższe postanowienie nie wskazuje wprost na rodzaj waluty, lecz jedynie na „walutę do której indeksowany jest kredyt”.

W efekcie, usunięcie mechanizmu indeksacji z umowy spowoduje, że kredyt przestaje być indeksowany do waluty obcej, a w umowie nie występuje zapis do którego § 9 ust. 7 umowy odsyła. Z tego względu, strony umowy mogą domyślać się jedynie, że walutą o której mowa to CHF. Umowa zawarta pomiędzy konsumentem, a przedsiębiorcą powinna być tak skonstruowana, aby zawierała precyzyjne i zrozumiałe postanowienia.

Mając na uwadze powyższe, należy ostatecznie skonstatować, że umowa nie może być wykonywana, ponieważ główne świadczenie stron – oprocentowanie kredytu nie może zostać określone w sposób jednoznaczny, a wręcz należałoby przyjąć (celem dalszego wykonania umowy po usunięciu klauzul indeksacyjnych z opisanymi konsekwencjami dla oprocentowania), że pozwany bank udzielił kredytu nieoprocentowanego. Tego rodzaju umowa byłaby natomiast sprzeczna z naturą umowy kredytu (art. 353¹ k.c. w zw. art. 69 ust. 1 Prawa bankowego).

Mając na uwadze powyższe rozważania, na podstawie art. 189 k.p.c. przy zastosowaniu art. 385¹ k.c. w zw. z art. 353¹ k.c. i art. 69 ust. 1 Prawa bankowego, Sąd ustalił w punkcie I wyroku, że umowa kredytu nr (...) z dnia (...). zawarta przez powodów z (...) Bankiem Spółką Akcyjną z siedzibą w G., łącząca powodów z pozwanym jest nieważna.

Na powyższą ocenę żadnego wpływu nie miało zawarcie przez powodów i pozwany bank aneksu do umowy w dniu 08.04. 2013r. Postanowienia aneksu w żaden bowiem sposób nie zmieniały postanowień umowy odnoszących się do klauzul indeksacyjnych czy oprocentowania kredytu, w szczególności nie usuwały ich abuzywności i wad wskazanych powyżej. Brak także przesłanek do przyjęcia, iż został zawarty przez powodów ze świadomością abuzywności spornych

postanowień umowy oraz celem wyrażenia świadomej i wolnej zgody na te postanowienia, by w ten sposób przywrócić im skuteczność z mocą wsteczną. Wskutek powyższego, tj. ustalenia nieważności zawartej przez strony umowy w całości i ex tunc, również wskazane aneksy należy uznać za nieważne.

Podkreślić należy, że zarzut przedawnienia, skierowany przeciwko wszystkim żądaniom powodów, nie mógł być zasadny w odniesieniu do żądań dotyczących ustalenia, ponieważ roszczenia takie nie ulegają przedawnieniu.

Zgodnie z art. 118 k.c. w brzmieniu obowiązującym do 9.07.2018 r., termin przedawnienia roszczeń powoda (niezwiązany z prowadzeniem działalności gospodarczej)

o zwrot nadpłaty świadczenia spełnionego ratalnie (niemającego charakteru świadczenia okresowego, jakim byłby np. czynsz najmu), wynosił 10 lat. Świadczenie nienależne ma charakter bezterminowy, a bieg terminu przedawnienia rozpoczyna się w chwili określonej

w art. 120 § 1 k.c. zdanie drugie, czyli od dnia, w którym roszczenie stałoby się wymagalne, gdyby uprawniony podjął czynność w najwcześniejszym możliwym terminie (wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z 18.08.2017 r., I ACa 122/17). W przypadku dochodzenia nadpłaconych rat kapitałowo-odsetkowych na podstawie konstrukcji świadczenia nienależnego okres przedawnienia wynosił 10 lat zgodnie z art. 118 k.c. W związku

z wejściem w życie ustawy z dnia 13 kwietnia 2018 r. o zmianie ustawy Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustawach (Dz.U.2018.1104 z dnia 8 czerwca 2018 r.) termin przedawnienia wynosi 6 lat. Zgodnie z art. 5 ust. 2 cytowanej ustawy, jeżeli termin przedawnienia jest krótszy niż według przepisów dotychczasowych, bieg terminu przedawnienia rozpoczyna się z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy. Zgodnie z wyrokami TSUE z 22.04.2021 r. (C-485/19) i z 10.06.2021 r. (C-6-9/19) oraz w połączonych sprawach od C-776/19 do C-782/19, przepisy dyrektywy 93/13/EWG w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich wprowadzają sprzeciwiając się przedawnieniu roszczeń konsumenckich, mających na celu stwierdzenie, że dane postanowienia umowne mają charakter nieuczciwy (np. roszczeń o ustalenie bezskuteczności postanowień, nieważności umowy lub nieistnienia stosunku prawnego zawierającego postanowienie niedozwolone), jednak nie stoją na przeszkodzie przedawnieniu roszczeń restytucyjnych będących następstwem takiego stwierdzenia, tj. np. roszczeń o zwrot świadczeń spełnionych w wykonaniu postanowień nieuczciwych. Ze wspomnianych wyroków wynika nadto, że bieg terminu przedawnienia takich roszczeń restytucyjnych nie może się rozpocząć lub skończyć przed datą powzięcia przez konsumenta wiedzy o niedozwolonym charakterze takiego postanowienia, względnie przed dniem, w którym przy zachowaniu przeciętnej staranności wiedzę taką mógł - obiektywnie rzecz biorąc - powziąć. Wobec treści uchwały (7 sędziów) Sądu Najwyższego

z 7 maja 2021 r. (III CZP 6/21) należy przyjąć, że bieg terminu przedawnienia roszczeń restytucyjnych konsumenta nie może się rozpocząć zanim dowiedział się on lub, rozsądnie rzecz ujmując, powinien dowiedzieć się o niedozwolonym charakterze postanowienia.

Należy bowiem uznać, że dopiero wówczas mógł wezwać przedsiębiorcę do zwrotu świadczenia (por. art. 455 k.c.), tj. podjąć czynność, o której mowa w art. 120 § 1 k.c.

Z perspektywy czasu należy uznać, że tylko przyczynkiem do dyskusji na temat ważności umów „frankowych” oraz skuteczności ich postanowień, była data wejścia w życie ustawy antyspreadowej, tj. 26.08.2011 r. Ustawa antyspreadowa stanowiła bowiem reakcję na sytuację związaną z nagłym wzrostem kursu waluty szwajcarskiej w stosunku do waluty polskiej i trudności, jakie niektórzy kredytobiorcy zaczęli mieć w spłacie kredytów indeksowanych lub denominowanych do tej waluty, jak również efektem zastrzeżeń co do swobody ustalania kursów wymiany przez kredytodawców, czyli banki. Zgodnie z zapisami tej ustawy nałożono na banki obowiązek wprowadzenia w umowach szczegółowych zasad określania sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego w szczególności wyliczana jest kwota kredytu, jego transz i rat kapitałowo-odsetkowych oraz zasad przeliczania na walutę wypłaty albo spłaty kredytu, a nadto umożliwienia kredytobiorcom spłaty bezpośrednio w walucie, a w tym celu bezpłatnego otwarcia

i prowadzenia odrębnego rachunku (por. art. 69 ust. 2 pkt 4a i art. 75b pr. bank.). Jednak dopiero rok 2019, który należy potraktować za datę, przed którą nie mógł rozpocząć się termin przedawnienia konsumenckich roszczeń wywodzonych w umow „frankowych”, przyniósł orzecznictwo TSUE (orzeczenie C-260/18 z 3 października 2019 r.

w sprawie D.), a za nim Sądu Najwyższego, korzystne dla kredytobiorców, stanowiące odtąd podstawę masowego zjawiska polegającego na kwestionowaniu kredytów frankowych.

Konsekwencją ustalenia nieważności umowy było także rozstrzygnięcie o żądaniu zapłaty zgłoszonym w pkt 2 żądania pozwu.

Zgodnie z poglądem przyjętym przez Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 7.05.2021 r.

w sprawie III CZP 6/21, w przypadku następczej nieważności umowy kredytowej po obu jej stronach powstają odrębne roszczenia o zwrot świadczeń nienależnie spełnionych. Ostatecznie zatem świadczenia te podlegają zwrotowi niezależnie od siebie, bez konieczności badania z urzędu, czy ich wzajemna wysokość prowadzi do powstania stanu wzbogacenia, który byłby miarą zwrotu różnicy między tymi świadczeniami. Sąd Najwyższy nadał wskazanej uchwale moc zasady prawnej, co oznacza, że będzie ona stosowana przez ten sąd również w innych sprawach.

W tym miejscu wskazać należy, że Sąd związany był żądaniem pozwu co do wysokości kwoty o której zasadzenie wnosili powodowie, tj. kwoty 59.264,35 PLN oraz 22.189,47 CHF. Poza sporem było przy tym, że powodowie, zgodnie z przedłożonym zaświadczeniem, pochodzącym od pozwanego (k. 33-36) spłacili na rzecz pozwanego kwotę 42.692,81 CHF oraz 59.264,42 PLN.

Stąd, mając na uwadze powyższy pogląd Sądu Najwyższego, Sąd w pkt II wyroku

w całości uwzględnił roszczenie powodów w oparciu o art. 410 § 2 k.c. w zw. z art. 405 k.c., zasądzając od pozwanego na rzecz powodów Ł. P. i A. P. (1) kwotę 59.264,35 PLN oraz kwotę 22.189,47 CHF wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, liczonymi co do kwoty 22.512,70 PLN od dnia 11.11.2020 r. do dnia zapłaty, co do kwoty 36.751,65 PLN od dnia 02.09.2022 r. do dnia zapłaty oraz co do kwoty 22.189,47 CHF od dnia 02.03.2021 r. od dnia zapłaty - zgodnie z żądaniem pozwu. Powodowie żądali odsetek od kwoty 22.512,70 PLN od dnia następnego po dacie doręczenia reklamacji, od kwoty 36.751,65 PLN od dnia następnego po dniu doręczenia pisma powodów z dnia 22.08.2022 r. oraz od kwoty 22.189,47 CHF od dnia następnego po dacie doręczenia odpisu pozwu. Sąd powyższe żądanie powodów uznał za zasadne w całości. Stosownie do art. 455 k.c., jeżeli termin spełnienia świadczenia nie jest oznaczony ani nie wynika z właściwości zobowiązania, świadczenie powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania, natomiast zgodnie z art. 481 § 1 k.c., jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. W rozpoznawanej sprawie roszczenie o zapłatę opiera się na żądaniu powodów zwrotu nienależnego świadczenia, stąd mając na uwadze powołane art. 455 i art. 481 § 1 k.c., uzasadnione jest żądanie zapłaty odsetek od dnia następnego po dacie doręczenia reklamacji, od dnia następnego po dniu doręczenia pisma powodów z dnia 22.08.2022 r. oraz od dnia następnego po dacie doręczenia odpisu pozwu.

Uwzględnienie żądania powodów ustalenia nieistnienia stosunku prawnego pomiędzy stronami z uwagi na nieważność umowy kredytu dezaktualizuje potrzebę odnoszenia się do żądania ewentualnego.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 98 §1, §1¹ i §3 k.p.c. poprzez obciążanie pozwanego obowiązkiem ich zwrotu na rzecz powodów w całości, stosownie do wyniku procesu. Z tego względu Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powodów kwotę 13.177,38 zł, o czym orzekł w punkcie III wyroku. Koszty procesu po stronie powodów obejmowały uiszczoną opłatę od pozwu (1.000 zł), opłatę od pełnomocnictwa (17 zł), wynagrodzenie pełnomocnika (radca prawny) w stawce wynikającej z § 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (10.800 zł) oraz koszty opinii biegłego poniesione z zaliczki uiszczonej przez powodów (1.360,38) zł.

Jednocześnie, Sąd nie znalazł podstaw do przyznania wynagrodzenia w stawce wyższej niż minimalna. Zakres czynności zawodowego pełnomocnika powodów

w przedmiotowej sprawie należał do typowych w tego rodzaju sprawach – w których wielokrotnie tenże pełnomocnik już występował.

SSO Tomasz Cichocki